

Astrologia wedyjska

Kompletny przewodnik

Zygmunt Krok

Spis treści

Rozdział 1. Wedy, źródło odwiecznej wiedzy.....	4
1.1. Cztery Wedy	4
1.2. Śruti, czyli wiedza objawiona.....	7
1.3. Riszi, widzący mędrcy	10
1.4. Sześć wedang	13
Rozdział 2. Dżjotisz, oko Wed	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
2.1. Nauka o świetle	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
2.2. Trzy gałęzie Dżjotiszu	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
2.3. Paraśara i klasyczne teksty	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
2.4. Karma i przeznaczenie.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rozdział 3. Zodiak gwiazd	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3.1. Zodiak sydereczny a tropikalny	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3.2. Ajanamsa, czyli przesunięcie nieba	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3.3. Dwanaście rasi.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3.4. Żywioty i jakości znaków	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rozdział 4. Dziewięć planet	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.1. Nawagraha	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.2. Siedem planet widocznych.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.3. Rahu i Ketu, węzły Księżyca.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.4. Wywyższenie i upadek.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.5. Przyjaźnie i wrogości planet.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rozdział 5. Dwanaście domów	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
5.1. Lagna, czyli ascendent.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

5.2. Znaczenie domów **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

5.3. Kendry i trikony **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

5.4. Domy trudne **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

5.5. Władcy domów **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Rozdział 6. Nakszatry, czyli domy Księżyca **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

6.1. Dwadzieścia siedem rezydencji **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

6.2. Bóstwa i symbole **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

6.3. Pady, czyli ćwiartki **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

6.4. Nakszatra urodzenia **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Rozdział 7. Horoskop i cykle losu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

7.1. Jak czytać wykres **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

7.2. Nawamsza i inne wargi **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

7.3. Jogi, czyli kombinacje planet **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

7.4. Wimśottari dasza **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

7.5. Tranzyty **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Rozdział 8. Wedyjskie remedia na co dzień **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

8.1. Mantry planetarne **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

8.2. Kamienie szlachetne **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

8.3. Pudża i rytuały **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

8.4. Post i jałmużna **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

8.5. Muhurta, czyli dobry czas **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Rozdział 1. Wedy, źródło odwiecznej wiedzy

1.1. Cztery Wedy

Rozpocznijmy nasze rozważania od Rigwedy, która stanowi najstarszy znany nam zbiór hymnów w tej tradycji. Kiedy weźmiesz do ręki ten obszerny tekst, natychmiast zobaczysz wyraźny podział na dziesięć oddzielnych ksiąg, które tradycyjnie nazywamy mandalami. Przeglądając zawartość tych dziesięciu mandali, doliczysz się w nich łącznie dokładnie ponad tysiąc pojedynczych hymnów.

Teksty te są skierowane bezpośrednio do głównych bóstw tamtego okresu. Najczęściej spotkasz tam wezwania do Agniego, boga ognia. Zobaczysz również wiele hymnów poświęconych Indrze, władcy burz i wojny. Trzecim bardzo ważnym adresatem tych tekstów jest Soma, bóstwo związane z uświęconym napojem.

Kolejnym tekstem, z którym zapoznasz się w ramach badań nad tą literaturą, jest Samaweda. Zbiór ten to przede wszystkim zbiór melodii przeznaczonych do głośnego śpiewu podczas obrzędów rytualnych. Większość wersetów, które tu przeczytasz, pochodzi bezpośrednio z Rigwedy, jednak zostały one intencjonalnie przystosowane do odpowiedniej inkantacji muzycznej.

Wykonaniem tych specjalnych pieśni zajmował się w starożytności kapłan noszący tytuł udgata. Jego głównym zadaniem było bardzo dokładne i poprawne melodyjnie odśpiewanie wyznaczonych wersetów w trakcie określonych ceremonii. Wymagało to wielkiego skupienia i precyzyjnego opanowania całego materiału muzycznego przypisanego do danego rytuału.

Trzeci duży zbiór tekstów to Jadźurweda, w której starożytni zebrali konkretne formuły ofiarne. Znajdziesz w niej słowa wymawiane podczas wykonywania ścisłych czynności manualnych przy ołtarzu. Zwrócisz zapewne uwagę, że ten zbiór dzieli się na dwie główne gałęzie:

Jadźurwedę Białą, powszechnie znaną pod nazwą Śukla, oraz Jadźurwedę Czarną, nazywaną Kryszna.

Praktycznym zastosowaniem tych wyselekcjonowanych formuł zajmował się kapłan określany mianem adhwariju. To właśnie on fizycznie operował przyrządami ofiarnymi, przygotowywał palenisko i odmierzał ofiarowane substancje. Wypowiadał przy tym odpowiednie fragmenty Jadźurwedę przypisane do każdego ruchu jego ręki.

Ostatnim z głównych zbiorów jest Atharwaweda. Zapoznasz się w niej z obszernym katalogiem zaklęć i modlitw, których celem jest zapewnienie zdrowia, pomyślności w życiu codziennym oraz ochrony przed fizycznymi zagrożeniami. Z czasem ten konkretny zbiór zyskał powszechne uznanie, uzyskał status czwartej Wedy i na stałe dołączył do głównego kanonu pism.

Nad ogólnym przebiegiem rytuałów i poprawnością składanej ofiary czuwał czwarty kapłan, nazywany brahmanem. Jego bezpośrednia rola polegała na nadzorowaniu całej ceremonii i natychmiastowym naprawianiu ewentualnych błędów popełnionych przez innych uczestników. Wykorzystywał do tego celu odpowiednie formuły naprawcze zaczerpnięte właśnie z tekstów Atharwawedy.

Pracując z każdym z wymienionych wyżej tekstów, natrafisz na jego cztery podstawowe warstwy tekstowe. Pierwszą z nich są samhity, czyli po prostu rdzenne zbiory hymnów i mantr stanowiące fundament danej Wedy. Drugą warstwę tworzą brahmany, służące jako podręczniki z instrukcjami objaśniającymi poszczególne czynności rytualne.

Trzecia warstwa to aranżaki, nierzadko określane mianem ksiąg leśnych, przeznaczone do cichej recytacji dla osób przebywających w odosobnieniu od głównych osad. Ostatnią warstwę tekstową tworzą upaniszady, które stanowią zbiory instrukcji przekazywanych w bezpośrednich i zamkniętych relacjach pomiędzy mistrzami a ich uczniami.

Współcześni badacze ustalili konkretne ramy czasowe powstania tych wszystkich omawianych tekstów. Według ich najnowszych ustaleń tekst Rigwedy został ułożony w okresie pomiędzy rokiem 1500 a 1200 przed naszą erą. Pozostałe trzy zbiory zostały skomponowane przez starożytnych twórców w nieco późniejszych stuleciach.

Musisz wiedzieć, że wszystkie wymienione tu teksty zapisano w sanskrycie wedyjskim. Zwróć uwagę na fakt, że ten wariant języka jest znacznie starszy i różni się w zasadach gramatycznych oraz zasobie słownictwa od upowszechnionego później sanskrytu klasycznego. Praca z tym językiem wymaga odrębnego przygotowania filologicznego.

Teksty wedyjskie przetrwały przez całe tysiąclecia bez najmniejszych zmian w treści dzięki wdrożeniu skomplikowanych technik ustnego przekazu. Poznasz z czasem zasady działania takich precyzyjnych systemów pamięciowych jak padapatha oraz ghanapatha. Opierają się one na matematycznie ścisłym zapamiętywaniu sekwencji wyrazów w układach krzyżowych, odwróconych i naprzemiennych.

Opanowanie tych rygorystycznych systemów przez szkolonych recytatorów uniemożliwiało przypadkowe pominięcie lub zamianę jakiegokolwiek sylaby w przekazywanym wersecie. Utrzymanie tak wysoce dokładnej formy recytacji zyskało międzynarodowe uznanie w naszych czasach, co poskutkowało wpisaniem tradycji recytacji wedyjskiej na oficjalną listę niematerialnego dziedzictwa organizacji UNESCO.

W samych tekstach wedyjskich odnajdziesz interesujące nas dzisiaj wątki niebieskie i astronomiczne. Doskonałym tego przykładem jest hymn 1.164 umieszczony w Rigwedzie, w którym przedstawiono obraz koła roku posiadającego dokładnie dwanaście szprych. Stanowi to niezmiernie wczesne i wyraźne wskazanie na świadomą obserwację rocznego cyklu czasu.

Kolejne istotne dla nas informacje odszukasz w Taittiriya Samhicie oraz w samej Atharwawedzie, gdzie umieszczono pierwsze kompletne listy nakszatr. Zapisano tam konkretne nazwy konstelacji i układów

obserwowanych wprost na nocnym niebie. To znalezisko bezdyskusyjnie potwierdza intensywne zainteresowanie starożytnych systematyczną obserwacją nieboskłonu i rejestrowaniem zmian na niebie.

1.2. Śruti, czyli wiedza objawiona

Zajmiemy się teraz kluczowym pojęciem w tej obszernej tradycji, czyli terminem śruti. W dosłownym tłumaczeniu z języka sanskryckiego słowo to oznacza po prostu „to, co usłyszane”. Odnosi się ono bezpośrednio do samego jądra wiedzy wedyjskiej, będąc unikalnym określeniem pism o najwyższym możliwym statusie w tej kulturze.

Pojęcie to obejmuje swoim zakresem wszystkie cztery główne zbiory tekstów wraz ze wszystkimi przypisanymi do nich warstwami, które tworzą spójną i kompletną całość. Uznaje się, że zawarta w nich treść nie została wymyślona przez człowieka, lecz stanowi bezpośredni przekaz audialny. Z tego powodu księgi oznaczane mianem śruti traktujesz jako pierwotne i całkowicie nieskażone błędem ludzkiego umysłu.

Obok pism usłyszanych tradycja wyróżnia również drugą, bardzo obszerną kategorię tekstów, określaną terminem smryti. Słowo to tłumaczymy bezpośrednio jako „to, co zapamiętane”. Obejmuje ono całą literaturę stworzoną przez ludzi na podstawie pierwotnego przekazu wedyjskiego w celu jego spopularyzowania i objaśnienia szerszemu gronu odbiorców.

W tej grupie znajdziesz wielkie eposy indyjskie, które poprzez rozbudowaną narrację uczą właściwego postępowania w świecie. Do smryti zaliczamy także purany, będące obszernymi zbiorami złożonych mitów i legend, oraz dharmasastry, czyli traktaty kodyfikujące prawo i zasady życia społecznego. Wszystkie te teksty stanowią ogromny rezerwuuar wiedzy, z którego korzystasz poszukując praktycznych życiowych wskazówek.

Warto przyjrzeć się bliżej pogładowi na samo pochodzenie tekstów o najwyższym statusie. Ortodoksyjna szkoła mimamsy wypracowała szczególną koncepcję apauruszeja, która głosi, że Wedy w ogóle nie posiadają swojego autora. Według tego podejścia dźwięki wedyjskie istnieją odwiecznie, całkowicie niezależnie od człowieka, a nawet od ingerencji boskiego stwórcy.

Z takim absolutnym poglądem nie zgadzają się inne systemy indyjskiej myśli, które inaczej postrzegają proces powstawania pism. Niektóre szkoły z pełnym przekonaniem przypisują autorstwo Wed samemu Bogu, traktując je jako jego bezpośrednie tchnienie. Różnica ta świetnie pokazuje, jak bardzo złożone jest rozumienie samej natury tych starożytnych tekstów w różnych nurtach indyjskiej filozofii.

Ustalenie relacji między oboma głównymi nurtami piśmiennictwa ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia tej tradycji. Panuje tu bezwzględna zasada, że teksty usłyszane stoją zawsze na drabinie autorytetu wyżej niż literatura zapamiętana. Śruti jest absolutnym fundamentem i pierwotnym źródłem, z którego cała reszta pism czerpie swoją moc i prawomocność.

Z tej hierarchii wynika bardzo praktyczna reguła rozstrzygania ewentualnych wątpliwości podczas twojej lektury. W przypadku, gdy natrafisz na jakąkolwiek sprzeczność lub nieścisłość pomiędzy tekstem smryti a przekazem śruti, zawsze musisz przyznać rację temu drugiemu. Zapisy z literatury zapamiętanej są ważne i bardzo pomocne, lecz w ostatecznym rozrachunku zawsze ustępują przed bezwzględnym autorytetem wiedzy pierwotnej.

Gdy dokładniej zgłębisz strukturę całego korpusu wedyjskiego, dostrzeżesz jego naturalny, wewnętrzny podział tematyczny na dwie wyraźne sekcje. Pierwszą z nich określamy mianem karmakandy, czyli obszernej części rytualnej, skupiającej się na konkretnym działaniu. Znajdziesz w niej wszelkie instrukcje niezbędne do właściwego przeprowadzania obrzędów i zjednywania sobie przychylności sił wyższych w codziennych przedsięwzięciach.

Druga wielka część, nazywana dźnīanakandā, to sekcja poznawcza, w której akcent przeniesiony jest całkowicie na zdobywanie czystej wiedzy. Skupia się ona na poszukiwaniu głębokiego zrozumienia natury rzeczywistości oraz relacji świadomej jednostki z absolutem. Oba te potężne nurty istnieją w pismach obok siebie, doskonale obsługując zupełnie różne ludzkie dążenia.

W całej tradycji wedyjskiej fundamentalną rolę odgrywa kwestia samej formy dźwięku oraz precyzyjnego akcentu, zwanego swara. Nie wystarczy po prostu znać treść danego wersetu, by uzyskać pożądaný efekt z jego poprawnej recytacji. Każda pojedyncza sylaba musi zostać wypowiedziana z idealną tonacją i odpowiednim natężeniem głosu, ściśle według najstarszych instrukcji.

Niewłaściwa wymowa lub zaledwie drobne przesunięcie akcentu to nie tylko błąd rzemieślniczy, ale działanie, które całkowicie i nieodwracalnie zmienia ostateczny skutek wypowiedzanej mantry. Tradycja wyraźnie uczy, że zniekształcony dźwięk przynosi rezultat odwrotny od pierwotnie zamierzonego, a czasami sprowadza na recytującego niepożądane konsekwencje. Dlatego właśnie poprawność foniczna jest traktowana tutaj z wyjątkową starannością.

Musisz wiedzieć, że przez wiele minionych stuleci dostęp do zgłębiania tej specjalistycznej wiedzy podlegał niezwykle surowym restrykcjom i formalnym wymogom. Tradycyjna nauka była zarezerwowana wyłącznie dla osób, które pozytywnie przeszły rytuał inicjacji upanajana. Kluczowym warunkiem do wzięcia udziału w tej otwierającej ceremonii była udokumentowana przynależność do jednej z trzech wyższych warń dawnego społeczeństwa.

Te rygorystyczne zasady przez pokolenia wykluczały ogromne rzesze ludzi z możliwości bezpośredniego kontaktu z pierwotnymi tekstami. Zauważysz jednak z ulgą, że sytuacja ta uległa diametralnym przeobrażeniom w czasach nowożytnych pod wpływem gwałtownych zmian społecznych i rozwoju powszechnej technologii. Dzisiaj wszystkie te bezcenne teksty są powszechnie dostępne, a ich studiowanie stoi otworem dla każdego pasjonata z całego świata.

1.3. Riszi, widzący mędrcy

Słowo riszi oznacza mędrca, widzącego. W tradycji wedyjskiej kategorycznie nie używasz wobec tych postaci określenia twórcy czy autorzy hymnów. Przypisuje się im wyłącznie rolę tych, którzy zyskali dostęp do istniejących już treści poprzez bezpośredni wgląd.

Spotkasz tu bardzo precyzyjne sanskryckie określenie mantra-drasztar, co w bezpośrednim tłumaczeniu przekładasz jako „ten, kto ujrzał mantrę”. Zgodnie z tym ujęciem dźwięki i wiersze po prostu ukazały się w umysłach mędrców podczas ich stanu głębokiego skupienia. Głównym zadaniem riszich było w tej sytuacji tylko poprawne i wierne odebranie oraz przekazanie dalej tego, co zostało im w ten sposób udostępnione.

Przeglądając dokładnie obszerny korpus Rigwedy, szybko natrafisz na tak zwane mandale rodowe. Sekcja ta obejmuje księgi umiejscowione w zbiorze od drugiej do siódmej. Każda z tych wewnętrznych ksiąg jest trwale i nierozzerwalnie powiązana z jedną, konkretną rodziną dawnych mędrców, którzy pieczołowicie przechowywali jej zasób.

Wchodząc w szczegóły, teksty te przypisano historycznie rodom Gritsamady, Wiśwamitry, Wamadewy, Atriego, Bharadwadży oraz Wasiszy. Ścisła przynależność danego wersetu do konkretnej linii rodowej decydowała bezpośrednio o tym, kto odpowiadał za jego bezbłędne pamięciowe opanowanie. Rodziny te dbały o integralność przypisanej im mandali przez kolejne pokolenia.

W tekstach, z którymi pracujesz, nieustannie będziesz spotykać się z bardzo ważnym pojęciem Saptariszich. Ten sanskrycki termin oznacza dosłownie siedmiu mędrców, którzy pełnią w całej tej tradycji wiodącą funkcję w nieprzerwanym przekazywaniu wiedzy. Reprezentują oni archetypowe grono pierwszych odbiorców wiedzy.

Kiedy zaczniesz uważnie analizować różne historyczne pisma pod kątem dokładnej tożsamości tych postaci, błyskawicznie zauważysz istotne rozbieżności. Różne obiekty tekstowe podają zupełnie odmienne listy

imion wchodzących w skład tej uprzywilejowanej siódemki. Twórcy modyfikowali te wykazy, aby odpowiednio dostosować wagę poszczególnych rodów do własnych potrzeb w danym czasie.

Na bardzo wczesnym etapie rozwoju tej tradycji postacie wybitnych Saptariszich zostały bezpośrednio utożsamione z gwiazdami. Przypisano im siedem głównych jasnych punktów tworzących charakterystyczny układ, który na północnym niebie znasz powszechnie pod nazwą Wielkiego Wozu. Ten widomy znak na nieboskłonie codziennie przypominał ludziom o obecności mędrców.

Śledząc to zgrupowanie ciał niebieskich, odnajdziesz w bezpośrednim pobliżu gwiazdy Wasiszty, którą współczesna astronomia nazywa Mizarem, znacznie mniejszy i bledszy obiekt. Gwiazdę tę nazwano Arundhati i odpowiada ona astronomicznemu Alkorowi. Tę specyficzną, blisko złączoną parę tradycyjnie pokazuje się nowożeńcom w trakcie ceremonii zaślubin jako niedościgły wzór lojalności i bliskości.

Z postaciami najstarszych mędrców wiąże się bezpośrednio pojęcie gotry, oznaczające rozległy ród prowadzony w ścisłej linii męskiej. Przynależność do określonej gotry wywodzącej się od konkretnego riszi wykorzystujesz powszechnie przy definiowaniu swojej rodowej tożsamości. Podanie nazwy gotry jest bezwzględny wymogiem przy rozpoczynaniu większości procedur rytualnych.

Z ową deklarowaną przynależnością wiąże się kategorycznie egzekwowany w tradycji zakaz zawierania małżeństw pomiędzy osobami o tej samej tożsamości rodowej. Utrzymanie tego nakazu unikania ślubów w obrębie własnej gotry ma na celu zachowanie odpowiedniego dystansu genetycznego między partnerami. Dzięki temu skutecznie zapobiegasz ryzyku zbyt bliskiego pokrewieństwa.

Dawna tradycja klasyfikuje zasłużonych mędrców w kilku głównych kategoriach w zależności od obranej przez nich ścieżki życiowej oraz ostatecznego statusu. Najwyższy tytuł brahmarszi oznacza wielkiego mędrca bramińskiego, za którego sztandarowego reprezentanta

uważasz Wasiszte. Tytuł ten rezerwowano dla osób rodzących się z odpowiednimi predyspozycjami duchowymi.

Zauważysz też odmienne określenie radźarszi, które dotyczy świeckich władców z sukcesem aspirujących do statusu widzącego. Doskonałym przykładem takiej postaci jest król Wiśwamitra. Natrafisz ponadto na unikalną kategorię dewarszi, do której zaliczany jest Narada, postać wyróżniająca się umiejętnością swobodnego przemieszczania się pomiędzy różnymi światami i wymiarami.

Musisz stale pamiętać, że przekaz hymnów Rigwedy nie jest wcale wyłącznie domeną dawnych mężczyzn. W analizowanych tekstach znajdziesz bardzo wyraźne utwory, których usłyszenie tradycja jednoznacznie przypisuje kobietom. Odgrywają one kluczową rolę w zachowaniu wielu ważnych fragmentów mądrości wedyjskiej.

Zwróć baczną uwagę na postacie takie jak Lopamudra, Ghosza oraz Apala. Są to powszechnie znane reprezentantki tej grupy, a przypisywane im hymny funkcjonują w pełni prawomocnie w oficjalnym zbiorze. Każda z nich posiada swój unikalny, starannie udokumentowany udział w historycznym procesie formowania się tekstów.

Badając historyczne początki nauki o gwiazdach, musisz uważnie zapoznać się z tradycyjną listą osiemnastu wybitnych mędrców. Zgodnie z oficjalnym przekazem, właśnie to szanowane grono uznaje się powszechnie za twórców fundamentów dla dyscyplin badających niebo. Ich rola w tej dziedzinie pozostaje kluczowa dla dalszego rozwoju tradycji.

Na tej liście odnajdziesz dokładnie następujące imiona: Surja, Pitamaha, Wjasa, Wasiszta, Atri, Paraśara, Kaśjapa, Narada, Garga, Mariczi, Manu, Angiras, Lomaśa, Paulisza, Czjawana, Jawana, Bhrigu oraz Śaunaka. To właśnie ich rozpoznawalnymi na pierwszy rzut oka imionami sygnowane są podstawowe założenia stanowiące trzon tej użytecznej wiedzy.

1.4. Sześć wedang

Przechodząc do kolejnego obszaru tej rozległej wiedzy, spotkasz się z pojęciem wedangi. W bezpośrednim tłumaczeniu z języka sanskryckiego ten specyficzny termin oznacza „członek Wed”. Zrozumienie dosłownego sensu tego słowa bardzo ułatwia pojęcie, że masz do czynienia z tekstami pełniącymi rolę wyspecjalizowanych narzędzi pomocniczych, wspierających główny nurt wiedzy.

Zasadniczym celem wyodrębnienia i rozwoju tych sześciu nauk było stworzenie kompletnego aparatu teoretycznego i praktycznego. Ich zadaniem jest umożliwienie tobie poprawnego recytowania najdawniejszych tekstów oraz zachowanie ich struktury fonicznej. Narzędzia te dostarczają wytycznych niezbędnych do właściwego rozumienia słownictwa i praktycznego stosowania wersetów w życiu.

Klasyfikując te sześć dyscyplin naukowych w ramach literatury, musisz kategorycznie umiejscowić je w zbiorze smryti. Teksty te stanowią obszerne kompendia wiedzy usystematyzowanej przez konkretnych uczonych, aby ułatwić ci naukę. Są one wynikiem ludzkiego wysiłku analitycznego i pracy redakcyjnej, która porządkuje zgromadzone wcześniej informacje.

Tradycja indyjska podchodzi do tego tematu bardzo jasno, uznając wedangi za klasyczne dzieła ludzkie, zbudowane na fundamencie pracy pokoleń intelektualistów. Autorzy tych traktatów wykonali mrówczą pracę kodyfikacyjną, tworząc wytyczne wspierające adepta w przyswajaniu trudnych zagadnień. W przeciwieństwie do pism objawionych, tu masz do czynienia z produktem ludzkiego intelektu.

W starożytnym podręczniku noszącym tytuł Paninija Śiksha odnajdziesz znaną metaforę, przypisującą każdej wedandze konkretną część ciała uosobionych Wed. Wyliczenie to ma za zadanie uświadomić ci, jak bardzo poszczególne dziedziny uzupełniają się nawzajem. Traktat ten systematycznie przyporządkowuje dyscypliny do członów wyobrażonej postaci.

Zgodnie z tym ścisłym przyporządkowaniem czhandas reprezentuje stopy, z kolei kalpa pełni funkcję rąk całego organizmu. Džjotisza jest tu umiejscowiona w miejscu oczu, nirukta stanowi odpowiednik uszu, śiksza odpowiada za nos, a wjakaranie przypisuje się funkcję ust. Ten precyzyjny katalog członów kładzie nacisk na funkcjonalność poszczególnych nauk.

Pierwszą z dyscyplin pomocniczych jest śiksza, którą badasz jako naukę o wymowie. Jej zasadniczym obszarem zainteresowań jest dokładna i wyczerpująca analiza procesów powstawania dźwięków w aparacie artykulacyjnym. Dziedzina ta kategoryzuje zgłoski oraz definiuje zasady generowania pojedynczych dźwięków.

Studiując teksty z tej kategorii, poznasz dokładne wytyczne dotyczące powstawania sylab i relacji pomiędzy nimi. Podręczniki te bardzo mocno regulują także sprawę umiejscowienia akcentów, dostarczając pełnego opisu budowy warstwy fonicznej tekstów. Praca z tą wiedzą przygotowuje cię do poprawnego posługiwania się starożytnym materiałem językowym.

Drugim polem badawczym jest czhandas, czyli dyscyplina zajmująca się metrum. Skupia się ona na matematycznej strukturze utworów, badając ilość sylab umieszczonych w wersach. Znajdziesz w tej nauce precyzyjne opisy takich konstrukcji rytmicznych jak gajatri, anushtubh czy trishtubh, stanowiących ramy dla wersetów.

Wiedza o metrum pozwala ci identyfikować fizyczną budowę każdego recytowanego fragmentu tekstu. Fundamentalnym źródłem dla tej dziedziny jest traktat, którego napisanie tradycja przypisuje autorowi o imieniu Pingala. Praca tego uczonego systematyzuje zasady tworzenia wiersza i służy ci jako materiał do analizy rytmu.

Trzecim obszarem wspierającym pracę z pismami jest wjakarana, stanowiąca potężną naukę o gramatyce. Dyscyplina ta bada ustrój zdań, prawa odmiany słów i schematy budowy zaawansowanych form wyrazowych. Opanowanie jej reguł stanowi dla ciebie warunek konieczny do rozszyfrowania zawichości struktury języka.

Głównym historycznym reprezentantem tej nauki jest Panini, twórca rozbudowanego dzieła zatytułowanego Asztheadhaji. Ten system gramatyczny, składający się z ogromnej liczby szczegółowych formuł algorytmicznych, do dzisiaj pozostaje niedoścignionym wzorem konstrukcji zasad językowych. Stanowi on podstawowe wyposażenie warsztatu każdego badacza tekstów z tamtego rejonu świata.

Czwartą nauką wymienianą na liście wedang jest nirukta, czyli zaawansowana dyscyplina badająca etymologię. Zajmuje się ona analizą sposobów powstawania słów oraz wywodzeniem ich od elementarnych pierwiastków słowotwórczych. Narzędzie to wykorzystujesz do poprawnego interpretowania dawnego słownictwa, które wyszło z użycia.

Głównym polem działań operacyjnych w obrębie tej dziedziny jest objaśnianie trudnych, niezrozumiałych dla przeciętnego odbiorcy słów występujących w dawnych pismach. Najważniejszym traktatem w tej materii jest słynne opracowanie autorstwa Jaski. Praca ta ukazuje ci metody dochodzenia do pierwotnych znaczeń wyrazów na podstawie anatomii ich korzeni.

Piątą dyscypliną jest kalpa, wchodząca w szczegóły organizowania ceremonii i rytuałów. Dzieli się ona na cztery podgrupy zbiorów instrukcji nazywanych sutrami. W pierwszej kolejności wyróżniasz śrautasutry, omawiające przebieg dużych ceremonii, oraz grihjasutry, które kodyfikują i regulują zwyczaje domowe.

Pozostałe podgrupy to dharmasutry, określające zasady etyczne oraz reguły zachowania społecznego, i wreszcie śulbasutry. Te ostatnie posiadają w swoich zasobach wytyczne z zakresu inżynierii oraz geometrii, z których dowiadujesz się o sposobach obliczania proporcji ceglanych ołtarzy. Pozwala ci to pojąć skalę precyzji dawnych budowniczych.

Ostatnią pozycją w katalogu jest Wedanga Dźjotisza, czyli dzieło przypisywane uczonemu imieniem Lagadha. Dokument ten dotrwał do dzisiejszych czasów w dwóch odmianach. Pierwsza wersja tekstu

wykazuje silny związek ze zbiorem Rigwedy, druga natomiast jest zintegrowana ze specyfiką pism Jadźurwedy.

